

Kabinet: luister naar de jongere generatie. Ook wij willen een toekomst. Investeer dus in duurzaamheid

De kredietcrisis leidt ertoe dat nieuwe investeringen nodig zijn om de in het slop geraakte economie van de ondergang te redden – daarover bestaat consensus. Maar er bestaat debat over de vraag waarin wij als samenleving moeten investeren. Als vertegenwoordigers van de jongere generatie willen wij aandringen op het maken van *duurzame* keuzes: keuzes die bijdragen aan een radicale vergroening van de Nederlandse economie en een optimistisch toekomstperspectief rechtvaardigen.

Wij zijn, wordt wel gezegd, de eerste generatie die het niet beter maar *slechter* krijgt dan onze ouders. De problemen die onze toekomst overschaduwden zijn van een enorme omvang, en de meest pregnante van al deze problemen is de klimaatverandering, met desastreuze gevolgen voor biodiversiteit, voedsel- en waterzekerheid en mondiale stabiliteit.

De ernst van de kredietcrisis die nu alle gemeenteraden beheerst, is, hoe omvangrijk en bedreigend ook, relatief vergeleken bij de gevolgen van klimaatverandering. Desondanks praten we al maanden met veel meer ernst en zorg over de crisis van ons geld, dan over de crisis van ons klimaat – en daarmee in zekere zin de crisis van ons bestaan.

Het is al vaak gezegd: deze crisis biedt ook een kans. Het dogma van de ‘groei van de groei’ staat plotseling ter discussie. Mogelijk ontdekken we daarin een nieuwe levenskwaliteit. We ontdekken de lol van de kringloopwinkel en worden ons bewust van de schoonheid in eigen land, in plaats van in het vliegtuig te stappen voor een vakantie naar Thailand. Er wordt minder gebouwd, geproduceerd en geconsumeerd en dus ook minder CO₂ uitgestoten, minder afval geproduceerd, minder aanspraak op onze natuurlijke hulpbronnen gemaakt en minder van onze schaarse landschappelijke ruimte opgeofferd voor exploitatie. Zonder de ellende van deze crisis te willen bagatelliseren, zoals voor de vele mensen die momenteel hun banen verliezen, moeten we óók erkennen dat deze crisis positieve effecten heeft. En deze effecten zijn geheel in lijn met de voornemens van het kabinet, dat duurzame ontwikkeling tot een van zijn pijlers heeft gemaakt, en heeft aangekondigd concrete stappen te willen zetten naar een duurzame samenleving.

De vraag die zich nu opdringt is: hoe kunnen we de kansen die deze crisis biedt benutten en tegelijkertijd effectief onze economische problemen oplossen en de groeiende werkloosheid terugdringen? De menselijke neiging be-

Deze brief is ondertekend door jonge mensen die allemaal op hun eigen manier een bijdrage proberen te leveren aan een leefbare wereld:

Annick de Witt (Instituut voor Milieuvraagstukken, VU); Jaap Rohof (Stichting wAarde); Kido Koenig (Nationale Jeugdgraad); Tofik Dibi (GroenLinks); Harry van der Molen (CDJA, CDA-jongeren); IJmert Muilwijk (Perspectief, ChristenUnie-jongeren); Rob Jetten de Goeij (Jonge Democraten); Job van den Assem (Jongeren Milieu Actief); Don Geritsen (VN jongeren ambassadeur voor duurzame ontwikkeling); Christopher Baan (Morgen, hét studentennetwerk voor een duurzame toekomst); Jaap van Netten (Woeste Land, de jongeren van het IVN); Imke Gilsing (IUCN NL); Egbert-Jaap Mooiweer (Vereniging Nederlands Cultuurlandschap); Sander van Cranenburgh (Builddesk); Timothee Manschot (INSID); Thomas Vaasen (Realize!); Aart van Veller (Wij Zijn Koel); Mirjam de Groot (Radboud Universiteit); Tobias Stöcker (duurzaamheidsadviseur); Maria Hage (milieubeleidsadviseur); Bram van der Hulst (Kees Boekeschool); Karin Jacobs (Radical Dreamers); Jinke van Dam (Copernicus Instituut, UU); Vivian Siebering (ViSie Training en Advies); Michiel de Krom (Wageningen Universiteit); Nienke Kwikkel (Amsterdams NME Centrum); Martin van Harten (advocaat); Stefan Bakker (klimaatbeleidsonderzoeker).

staat om in een vertrouwde reflex de oude economische structuren, met al hun maatschappelijke kosten en vervuiling, weer uit de kast te halen en nieuw leven in te blazen. Maar dan benutten we de geboden kansen niet, maken we de bovengeschetste positieve neveneffecten ongedaan en leren we niet van de fouten uit het verleden. Immers: biedt deze crisis niet de uitgelezen kans voor een groene revolutie, een economische herstructurering in duurzame richting, waarvan we toch weten dat deze onvermij-

delijk is? En hoe verantwoord is het om de ‘consumptiemachine’ te willen stimuleren, terwijl we weten dat juist dát desastreuus is voor ons klimaat? En zijn het niet juist het kortetermijnperspectief en een beperkte visie op financieel gewin geweest, die ons zo diep in de problemen hebben gebracht?

Het is een bekende wijsheid dat de oplossing voor een probleem nooit te vinden is in het probleemdomen zelf. In de vaak geciteerde woorden van Einstein: „We can’t solve problems by using the same way of thinking as we used when we created them.” Wat nodig is, is dus iets nieuws, iets wat een breuk met het verleden betekent. In onze ogen is dat een groene economie, waarin maatschappelijk verantwoord ondernemen de norm is.

Veel duurzame bedrijven hebben in deze moeilijke tijden bewezen steviger met beide benen in de reële economie te staan dan hun niet-duurzame collega’s. Dat banken als ASN en Triodosbank, die gecommitteerd zijn aan het stimuleren van duurzame ontwikkeling, deze crisis niet alleen goed doorstaan, maar er zelfs profijt van ondervinden, spreekt boekdelen. En terwijl de auto-industrie wereldwijd instort, is de zonne-energie-industrie, met name in Duitsland, aan een opmars bezig. De tijd is dan ook rijp om grootschalig te investeren in die nieuwe, groene economie, die overall om ons heen, vol levenslust en creativiteit, aan het ontluiken is.

Mogelijkheden voor groene investeringen zijn er te over. Het *World Watch Institute* heeft becijferd dat groene banen een sleutelfactor zullen zijn in de economische ontwikkeling van de 21ste eeuw. De wereldeconomie klimaatbestendig maken vergt grootschalige investeringen in nieuwe technologie, gebouwen en infrastructuur, die een belangrijke stimulans zullen zijn voor de benodigde nieuwe arbeid, evenals voor behoud en transitiviteit van bestaande banen.

Daarnaast is de samenleving het ook moreel verplicht aan de toekomstige generaties. De recente ingrepen in het financiële systeem zijn ten laste van de staatsschuld gekomen, en daarmee voornamelijk ten laste van ons. Deze toch al aanzienlijke last mag niet nóg verder verzwaard worden door de investeringsimpuls voor de economie te laten domineren door een economische kortetermijnagenda. Investeren in meer asfalt, beton en steen zal misschien tot snelle economische resultaten leiden, maar doet afbreuk aan onze toekomst – en aan die van onze kinderen.